

1) Τοῦ ἀέρος τὰ ἀνώτερα καθαρά στρώματα, ὁ αἰθήρ, λόγ. σύνηθ. καὶ Πόντ. (Χαλδ.): *Ἡ συννεφὶς ποῦ κρέμονταν 'ς τὸν αἰθέρα* ΧΧριστοβασ. Διηγ. ξενιτ. 17 || Ποίημ.

*Τέτοιο χῶμα ἀπ' τὴν ἡμέρα | τὴ μεγάλη τοῦ Χριστοῦ,
ποῦ εἶχε φέρει ἀπ' τὸν αἰθέρα | τιμὴ ἐμᾶς καὶ δόξα αὐτοῦ.*

ΔΣολωμ. 53 β) Ἐλαφρὸν ρεῦμα ἀέρος θερμὸν ἢ μολυσμένον Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ.ά.): *Ἐναν ἀθέραν ἐντῶκε με (μὲ προσέβαλε) Τραπ. Χαλδ. Τῇ φωτίας ἀθέρα ἔρται οὐς ἀδὰκὰ (ἔρχεται ἔως ἐδῶ κοντὰ) αὐτόθι.* || Ἄσμ.

*Ὅλ' τρώγ'νε τὸ ψωμὶν αἶτον 'ς σὸ φῶς καὶ 'ς σὴν ἡμέραν
κ' ἐγὼ ὁ κακορρίζικος 'ς σὴ λαγουνί' τὴν ἀθέραν*

Χαλδ. γ) Πᾶν διαυγὲς ἀντικείμενον Σίφν. 2) Τὸ πτητικὸν ὑγρὸν αἰθήρ, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται ὡς φάρμακον ἀναληπτικὸν ἢ ναρκωτικὸν λόγ. σύνηθ.

αἶθινος ἐπίθ. Πόντ.

Τὸ μεσν. ἐπίθ. *αἶθινος*. Πβ. Ἡσύχ. «αἶθινος καπνός» ὁ δριμύς.

Ζωηρός, δυσήνιος, ἄτακτος, ἐπὶ παιδίου.

αἰθρία ἡ, ἀμάρτ. *αἰθρᾶ* Πόντ. (Τραπ.) *αἰχτρᾶ* Πόντ. (Σάντ. Τραπ. Χαλδ.)

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αἰθρία*.

1) Ὁ ἀνέφελος καὶ καθαρὸς οὐρανός, αἰθρία ἔνθ' ἄν.: *Ὁσήμερον ἐγέντον αἰχτρᾶ* Τραπ. *Αἰχτρᾶ κάντρος ἔν' (εἶναι αἰθρία λάμπουσα ὡς κάτοπτρον) Σάντ.* 2) Τὸ ὑπαιθρον Πόντ. (Τραπ.): *Ἐκάθουν ἐντάμαν 'ς σὴν αἰθρᾶν.*

αἰθριάζω ἀμάρτ. *αἰχτράζω* Πόντ. (Σαράχ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.)

Τὸ ἀρχ. *αἰθριάζω*.

Συνήθως κατὰ γ' πρόσ., γίνεται εὐδία, αἰθριάζει, εὐδιάζει ἔνθ' ἄν.: *Αἰχτράζ' (εἶναι αἰθρία, εὐδία) Τραπ. Χαλδ. Αἰχτράσεν ὁ καιρὸν - οὐρανὸν (κατέστη αἰθριος) Τραπ.*

***αἰθριακή** ἡ, *αἰχτράκη* Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *αἰθρία*, παρ' ὁ καὶ *αἰχτρᾶ*.

Ὁ αἰθριος οὐρανὸς ἐν καιρῷ νυκτός: *Θῆκον 'ς σὴν αἰχτράκην τὸ βοτάν' (θέσε ὑπὸ τὸν αἰθριον οὐρανὸν τὸ φάρμακον. Ἐπὶ μαγικοῦ βοτάνου).*

αἰθριασμα τό, ἀμάρτ. *αἰχτράσμαν* Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) *αἰχτρίαγμαν* Πόντ. (Σάντ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *αἰθριάζω*, παρ' ὁ καὶ *αἰχτράζω*.

Ἀνέφελος καιρός, αἰθρία, εὐδία ἔνθ' ἄν.: *Παροιμ. φρ. Τῇ Καλανταρί' τ' αἰχτράσματα καὶ τῇ γράϊας τ' ὁμνύσματα (τοῦ Ἰανουαρίου ἢ αἰθρία καὶ τῆς γραΐας οἱ ὄρκοι. Δηλ. αἱ μεθ' ὄρκου βεβαιώσεις τῆς γραΐας εἶναι τόσον ἀσταθεῖς καὶ ἀβέβαιοι, ὅσον καὶ ἡ αἰθρία τοῦ Ἰανουαρίου) Χαλδ. Μοθοπωρί' αἰχτράσματα, ὁέρας ὁμνύσματα (φθινοπωριναὶ αἰθρίαί, χήρας ὄρκοι. Συνών. τῇ προηγουμένῃ) αὐτόθι.*

αἰκία ἡ, Τσακων. *ικία* Τσακων.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αἰκία*.

Πληγὴ, βλάβη: *Νὰ ν' ἐρέση ἡ ἰκία!* (νὰ τὸν εὖρη τὸ κακόν! Ἀρά).

***αἰκιστὸς** ἐπίθ. *ικιστὲ* Τσακων.

Ἐκ τοῦ ρ. **αἰκιάζω*. Πβ. ἀρχ. *αἰκίζω*.

Βεβλαμμένος σωματικῶς ἢ ψυχικῶς: *Ἐντρι ἐν ἰκιστὲ (οὗτος εἶναι κτλ.)*

αἰλάκι τό, ΠΓεννάδ. 903.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *αἰλίλακος*.

Τὸ φυτὸν σμιλαξ ἢ τραχεῖα (*smilax aspera*) τῆς τάξεως τῶν λειριωδῶν (*liliaceae*). Συνών. *ἀγριόβατος*, *ξυλόβατος*. [**]

αἰλανθος ὁ, Κεφαλλ. *αἰλάντες* Ζάκ.

Ἐκ τοῦ ἐπιστημονικοῦ ὄρ. *ailanthus*.

Τὸ δένδρον αἰλανθος ὁ ἀδενώδης (*ailanthus glandulosa*) τῆς τάξεως τῶν ξανθοξυλωδῶν (*xanthoxylaceae*). Συνών. *ἀγριοκαρυδῆς*. [**]

αἰλίλακος ὁ, Ἰθάκ.

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Τὸ φυτὸν *αἰλάκι*, ὁ ἰδ.

[**]

αἶμα τό, κοιν. καὶ Καλαβρ. (Μπόβ.) Πόντ. (Ὁφ.) *αἶμαν* Κύπρ. Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Οἶν. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) Σύμ. *αἶμας* Ἀθῆν. Ἀνδρ. Εὐβ. (Κονίστρ.) Πελοπ. (Συκεῖα Κορινθ.) Σκυρ. Σύρ. *αἶμ-μα* Χίος (Πυργ.) *γαῖμα* σύνηθ. *γαῖμα* Ἀπουλ. *γαῖμαν* Κύπρ. *γιόμα* Θράκ. (Σουφλ.) Προπ. (Πάνορμ.) Σύμ. *ῶμα* Κάρπ. *ῶμα* Καπ. *ῶμαν* Καπ. (Φάρας.) *ῶγμα* Κάλυμν. Καπ. (Ἀραβάν. Σίλατ. Σινασσ. Φάρας. Φερτ.)

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αἶμα*. Ὁ τύπ. *αἶμαν* καὶ παρὰ Δονκ.

1) Τὸ ἐντὸς τῶν ἀρτηριῶν καὶ τῶν φλεβῶν ἀνθρώπου καὶ ζῴου κυκλοφοροῦν ἐρυθρὸν ὑγρὸν κοιν. καὶ Ἀπουλ. Καλαβρ. (Μπόβ.) Καπ. (Ἀραβάν. Σίλατ. Σινασσ. Φάρας. Φερτ. κ.ά.) Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Οἶν. Ὁφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.): *Τὸ ἀρνὶ ἦταν ἄψητο καὶ τό' τρώγαν μὲ τὸ αἶμα. Στύβω τὸ κρέας καὶ πίνω τὸ αἶμα κοιν. Στάζει-τρέχει τὸ αἶμα ἀπὸ τὴν πληγή. || Παροιμ. Τὸ αἶμα νερό δὲ γίνεται καὶ ἂν γενῇ δὲν πίνεται (καὶ ἂν ποτὲ διαταραχθῇ ἢ πρὸς τοὺς οἰκείους ἀγάπη, δὲν δύναται νὰ μεταπέσῃ εἰς ἐχθραν ἄσπονδον) σύνηθ. || Ἄσμ.*

Ἔμουν τὰ ὄντια του κριάς καὶ τὰ φτερά του τ' ὦμα (γέμουν τὰ δόντια του κτλ.) Κάρπ.

Ἦδε ποῦ πμανεν ὁ Χάροντας τὰ γαῖματα πιτοῦσαν Κύπρ.

Τὸ στόμα ὦμα ἔγμεν καὶ γλῶσσα ἀπελαλειοῦντον

Καπ. Πρὸς δῆλωσιν τοῦ λίαν ἐρυθροῦ χρώματος: *Ἔγινε ὁλος αἶμα. Καρπούζει αἶμα. Σὰν τοῦ λαγοῦ τὸ αἶμα κοιν. Τὸ μωρὸν ἐγέντον αἶμαν (ἔγινε κατέρυθρον) Πόντ. Οὐρανὸν ἐκλῶσεν αἶμαν (ὁ οὐρανὸς μετεβλήθη εἰς αἶμα) Χαλδ. Τὸ ποτάμ' ἐκόπεν αἶμαν (μετεβλήθη εἰς αἶμα) Τραπ. Χαλδ. Τὸ ποτάμιν γαῖμαν πάει (εἶναι πολὺ θολὸν) Κερασ. || Ἄσμ.*

Τὸ φεγγαράκι τὸ λαμπρὸ 'ς τὸ αἶμα βουτηγμένον

Ἀνδρ. Ἐν τῇ χειρουργικῇ καὶ τῇ ὑγιεινῇ: *Βγάζω-παίρνω αἶμα (φλεβοτομῶ, φλεβοτομοῦμαι), κρατῶ-σταματῶ τὸ αἶμα (ποιοῦμαι ἐπίσχεσιν τῆς αἱμορραγίας). Ἀλλάζω-βάζω-κάνω-χάνω αἶμα. Ἀρρωστημένο-γλυκὸ-θολὸ-καθαρὸ-καλὸ-καλὸ-σκοτωμένο αἶμα. Ἡ γυναῖκα 'ς τὴ γέννα της ἔχασε πολὺ αἶμα. Τὴν ἀνοιξὶ ἀλλάζουν τὰ αἷματα κοιν.*

Ἐν τῇ νοσολογίᾳ: *Κατουρῶ-ξερνῶ-φτύνω αἶμα. Μὲ πάει-μοῦ ῥχεταὶ αἶμα. Χαλνᾷ τὸ αἶμα μου. Ποῦ νὰ κατουρήσῃς-νὰ ξεράσῃς αἶμα! (ἀρὰ) κοιν. Ποῦ νὰ φτύσῃ τὸ γαῖμα του! Σίφν. Ποῦ νὰ πκιῇ τὸ γαῖμα του! Κύπρ. Αἶμα σ' νὰ γίνεται! (ἐνν. τὸ ψωμί ποῦ σ' ἔθρεψα νὰ σοῦ γίνῃ αἶμα νοσηρὸν) Πόντ. Αἶμα δὲ βγάειζ' ἀπ' ἀπάνον τ' (ἐπὶ τῶν λίαν ὠχρῶν καὶ ἀδυνάτων) Ἡπ. Ἐκόπηκε τὸ αἶμα του*

